

STAP VOOR STAP
HANDEN & VOETEN
LEREN TEKENEN

LISE HERZOG

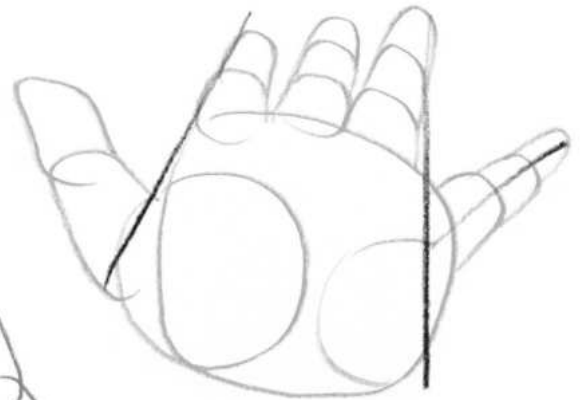

DELTA Δ S

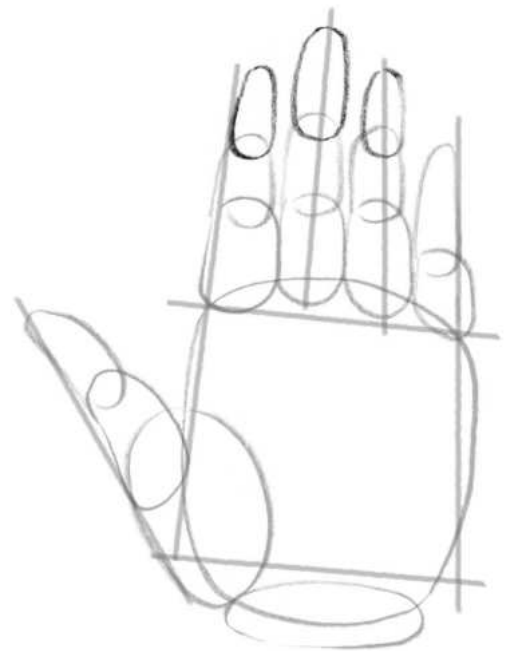
VOORDAT JE BEGINT...

Hoewel handen en voeten niet groot zijn en niet erg ingewikkeld lijken, stuiten we vaak op moeilijkheden als we ze willen tekenen, zonder echt te begrijpen waarom. Bovendien is het resultaat vaak niet erg bevredigend: ze lijken dik, verwrongen, verdraaid, slap...

Wat lastig kan zijn bij het tekenen van een hand of voet, is het perspectief. Niet omdat dat zo ingewikkeld is, maar omdat we er niet per se opkomen dat we daar rekening mee moeten houden. Simpel gezegd komt het erop neer dat perspectief zichtbaar wordt gemaakt door het feit dat alle horizontale lijnen naar de horizon verdwijnen en alle verticale lijnen naar beneden of naar boven.

Ondanks het feit dat een hand klein is, heeft hij een grote vorm, de handpalm of -rug, en kleinere langgerekte, beweegbare vormen, de vingers. Dat al die vormen rechte lijnen hebben, wordt over het algemeen niet opgemerkt. En toch heeft iedere vinger rechte zijden en zijn de zijkanten van de handpalm ook recht. Een hand is plat en breed en er loopt dan ook een andere rechte lijn haaks op de zijkanten.

Wanneer de stand van een hand niet simpel is, bijvoorbeeld plat of van opzij, buigen zijn lijnen door het perspectief. Hierdoor veranderen de onderlinge verhoudingen. De vingers kunnen dan korter worden of de vierkante vorm van de handpalm kan een vorm aannemen die meer op een driehoek lijkt.

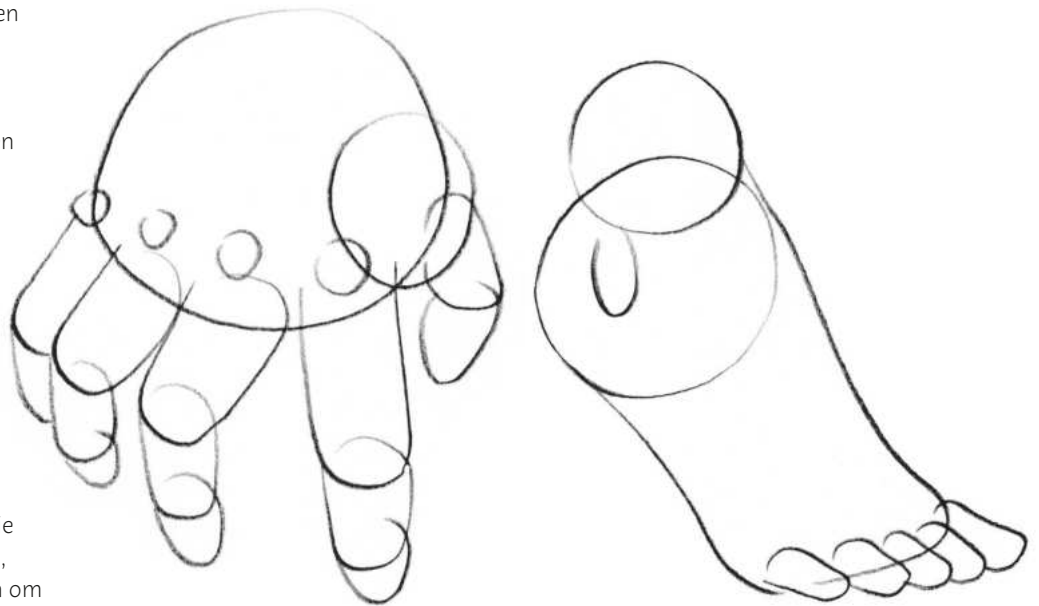

Daarnaast is het goed te onthouden dat een hand, net zoals een voet, vrij stijve gedeelten heeft die op geen enkele plaats kunnen buigen. De rechte lijnen moeten dus recht blijven. De vingerkootjes moeten duidelijk weergegeven worden, want vingers zijn niet slap, ook al kunnen ze ronder worden. Ook zijn er hoeken die niet vergeten mogen worden. De voet moet goed stabiel blijven en in staat zijn om een lichaam te dragen, ook al wordt het niet in beeld gebracht.

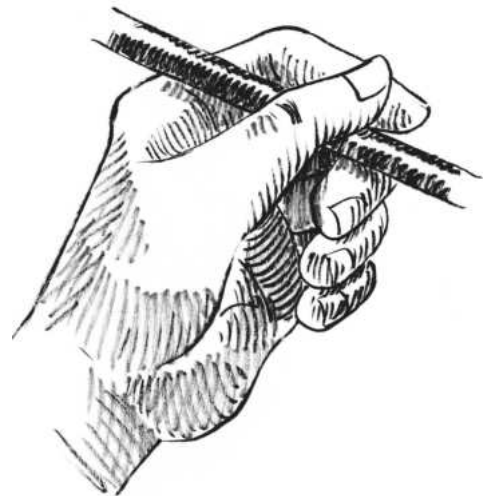
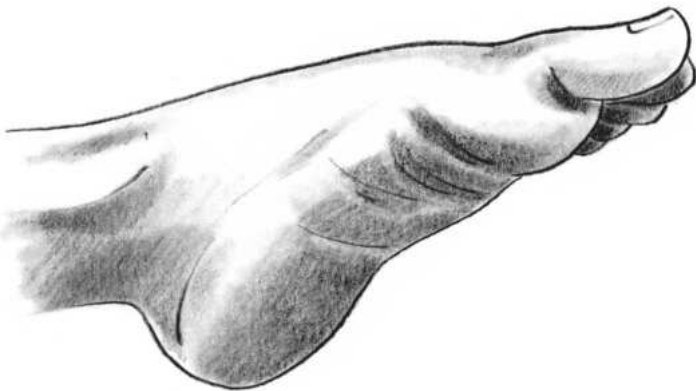
Door met eenvoudige vormen te beginnen worden de structuur van de lijnen en het perspectief beter zichtbaar. En ook al kan het perspectief niet worden gemeten of berekend, het kan wel worden gesuggereerd, waardoor de tekening nauwkeuriger en realistischer wordt.

Een hand mag dan ingewikkeld lijken, maar hij is opgebouwd uit dezelfde eenvoudige vormen die we om ons heen waarnemen: cirkels, ovalen, rechte lijnen, hoeken... De enige bijzonderheid is het aantal simpele vormen dat je moet samenvoegen en de juiste verhouding tussen die vormen. Voordat je begint, is het dus zinvol om die verschillende vormen goed te observeren, om te proberen ze transparant te zien en om vervolgens te bepalen welke afmetingen je ze in de juiste verhouding tot elkaar geeft. Als je van meet af aan alleen de contouren tekent, is er een kans dat je het spoor bijster raakt.

Je begint dus met het schetsen van een 'opzet' van eenvoudige vormen die je vervolgens 'aankleedt' door de hand of de voet opnieuw in detail en met de contouren te tekenen. Voor deze schets gebruik je bij voorkeur een gewoon potlood waarmee je gemakkelijk nuances kan aanbrengen en dat goed uit te gummen is. Zo kan je er voorzichtig een opzet mee maken.

Vervolgens kan je voor het afmaken van je tekening al het denkbare tekengereedschap gebruiken, afhankelijk van het gewenste resultaat. Met het ene tekengerei krijg je min of meer donkere lijnen afhankelijk van de druk die je erop uitoefent, zoals potloden, grafietpotloden en oude viltstiften. Met het andere, zoals bepaalde balpennen, viltstiften en Oost-Indische inkt, krijg je juist al meteen een diepzwart resultaat; ze laten dan ook weinig ruimte voor aarzelingen. Wat wel een voordeel is van dat laatste tekengerei, is dat de constructieschets zich gemakkelijker laat uitgummen. Balpennen zijn interessant, omdat de lijnen heel zacht en fijn kunnen zijn, maar ook mooi zwart. Aangezien ze onuitwisbaar zijn, kan je de tekening eventueel nog bewerken met een natte techniek.

Je kan je handen en voeten eindelijk bestuderen. Beweeg ze en bekijk welke bewegingen wel en niet mogelijk zijn. Observeer de lijnen die elkaar overlappen, bij elkaar lijken te komen of zich juist van elkaar verwijderen.

Hoe meer je observeert en tekent, hoe beter je leert kijken. Het is heel goed mogelijk dat je op de ene dag je tekening van een hand of voet heel geslaagd vindt, maar dat die indruk de volgende dag volledig anders is.

Ga dan bij jezelf te rade, laat je niet ontmoedigen en maak een nieuwe tekening. Elke tekening is een belangrijke, gemakkelijke of moeilijke, stap op weg naar vooruitgang.

Neem de tijd om te proberen, te observeren, te aarzelen, welke techniek je ook gebruikt. Accepteer dat je vergissingen maakt. Met iedere fout scherp je je blik en met iedere poging krijg je een vastere hand!

DE BASIS VAN DE HAND

Over het algemeen begin je met het tekenen van de handpalm of -rug, die de richting van de hand aangeeft. Daarna teken je de cirkels van de gewrichten en de ovalen van de vingerkootjes.

De handrug

De handrug is terug te voeren op een grote, enigszins vierkante vorm.

Op de plaats waar de vingers komen, voeg je er kleine cirkels aan toe en een ovaal voor de duim. Het uitgangspunt voor de pols is een ovaal.

De vingers zijn samengesteld uit vingerkootjes die in elkaar vastgrijpen. Om het geheel realistischer te maken moet je rekening houden met de verschillende lengtes van de vingers.

Met kleine plooitjes geef je de plaats van de gewrichten aan. De nagels geven eveneens informatie over de stand van de hand.

De handpalm

De opzet van de tekening is dezelfde als die van de bovenkant van de hand. Maar deze keer zie je de cirkeltjes niet die het begin van de vingerkootjes aangeven...

... die direct aan de handpalm vastzitten.

Om goed te laten zien dat het gaat om de binnenkant van de hand, teken je geen nagels. Plooiatjes geven aan waar de handpalm kan buigen.

Wanneer de vingers gespreid zijn, komen de cirkeltjes waar de vingerkootjes beginnen verder uit elkaar te liggen. Maar let op, de vingers zelf blijven altijd heel recht.

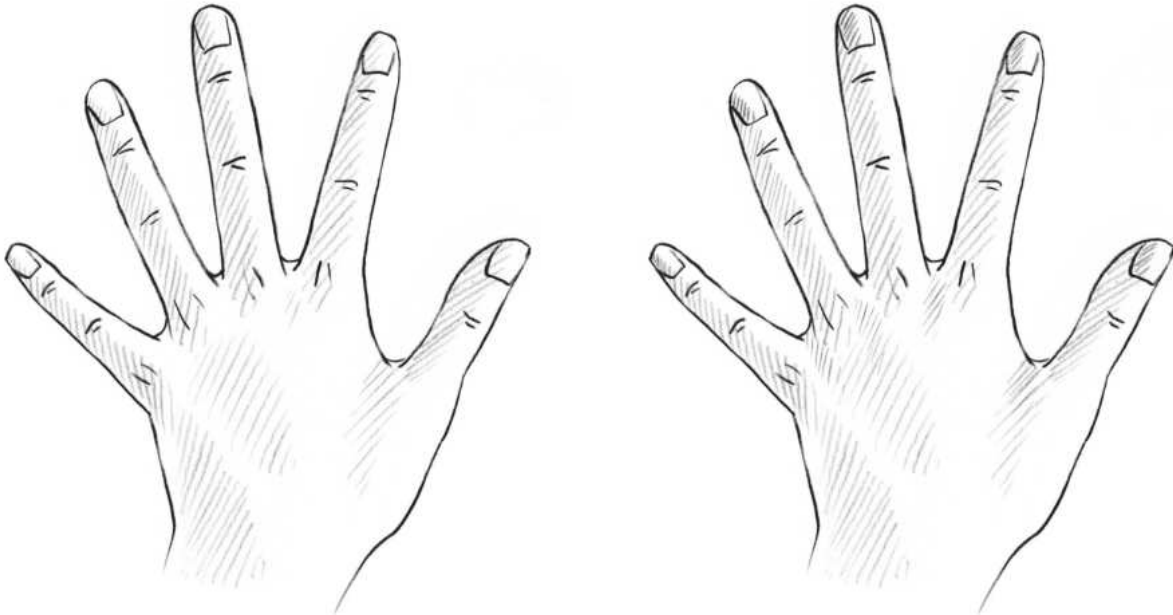

JE TEKENING AFMAKEN MET POTLOOD

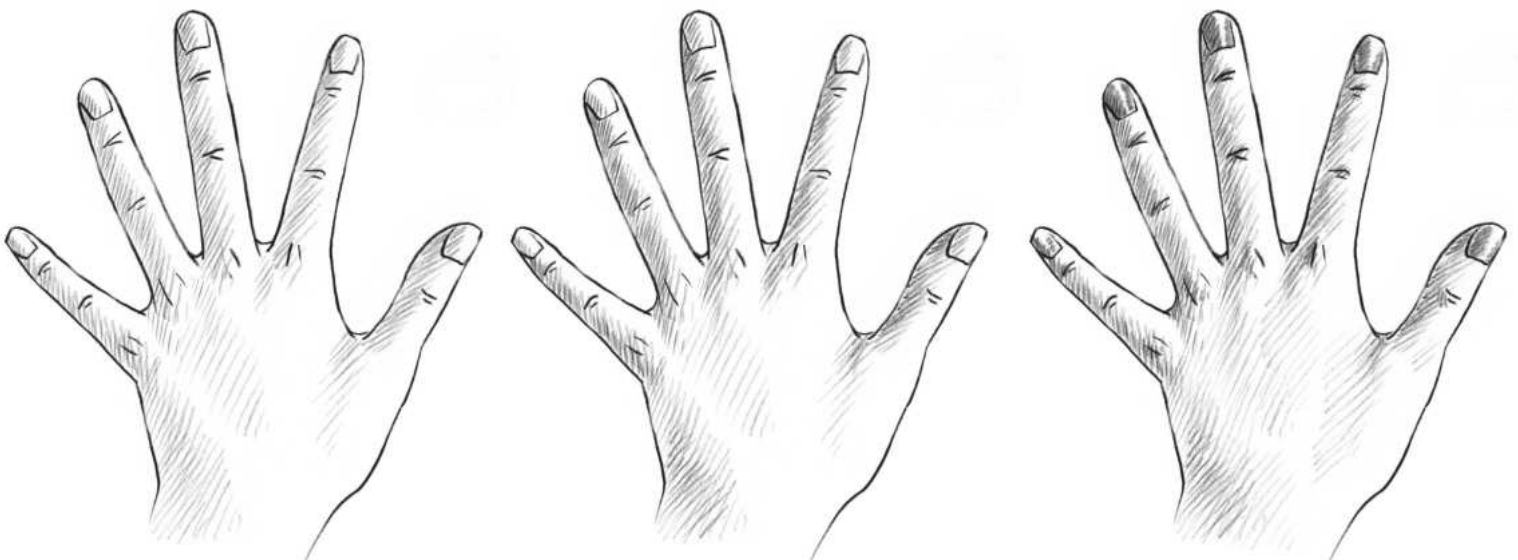
Met een gewoon tekenpotlood kan je beetje bij beetje volume aanbrenge door middel van schaduwpartijen, en creëer je het effect van materiaal, van textuur. Of je kan sommige lijnen overtrekken, bij voorkeur de lijnen die zich in de schaduw bevinden.

Er bestaan tekenpotloden van verschillende intensiteit, maar je kan de intensiteit ook variëren door meer of juist minder druk uit te oefenen of door de lijnen dichter bij elkaar aan te brengen of door lijnen over elkaar heen te zetten.

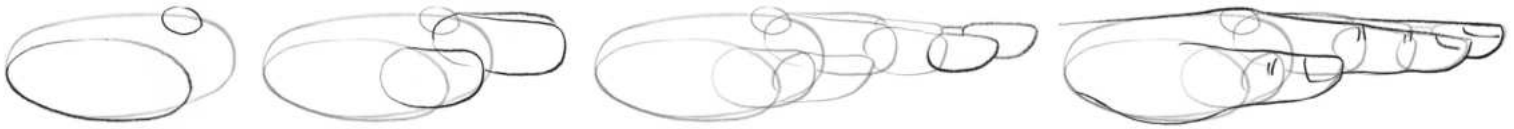
Om een hand volume te geven moet je bepalen waar het licht vandaan komt, op welk gedeelte van de hand het licht valt. Schaduwen breng je aan tegenover deze lichte gebieden. Je begint met lichte arceringen om de schaduw geleidelijk op te bouwen.

Je voegt nieuwe schaduwpartijen toe en je arceert over de eerste arceringen heen om de schaduwen donkerder te maken. Om de tekening niet te zwaar te maken moeten er lichte gebieden overblijven.

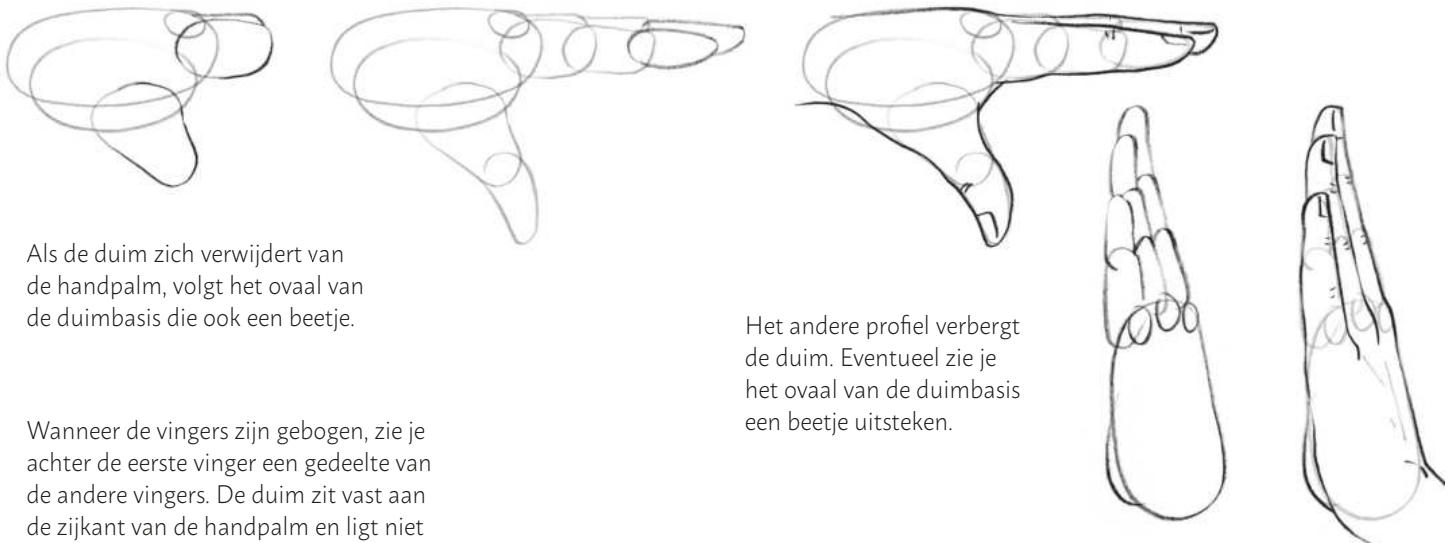
DE HAND VAN OPZIJ GEZIEN

Van opzij zijn er slechts enkele gedeelten van de hand zichtbaar. De dikte van de vingers blijft praktisch gelijk, maar de vorm van de handpalm verandert.

De handpalm wordt ovaler en langgerechter. Je ziet alleen nog maar het begincirkeltje van één vinger. De duimbasis ligt over de handpalm.

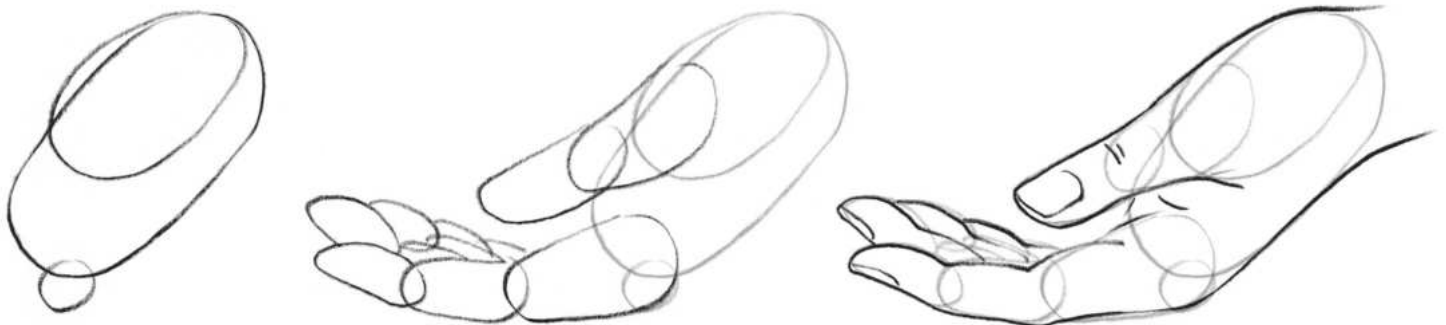
De vingers liggen min of meer over elkaar. De nagels zijn eveneens in profiel zichtbaar. Het cirkeltje dat de basis van de vingers aangeeft, vormt een zichtbaar bultje.

Als de duim zich verijdert van de handpalm, volgt het ovaal van de duimbasis die ook een beetje.

Het andere profiel verbergt de duim. Eventueel zie je het ovaal van de duimbasis een beetje uitsteken.

Wanneer de vingers zijn gebogen, zie je achter de eerste vinger een gedeelte van de andere vingers. De duim zit vast aan de zijkant van de handpalm en ligt niet in dezelfde lijn als de andere vingers...

... wat vooral zichtbaar is wanneer je de nagel van de duim toevoegt, die minder van opzij is te zien.

Om de wijsvinger aan te raken trekt de duim aan het ovaal van de duimbasis, waardoor het verder van de handpalm af komt te liggen. Aan de basis van de duim en de wijsvinger vormen zich plooien, net als tussen de handpalm en de pols.

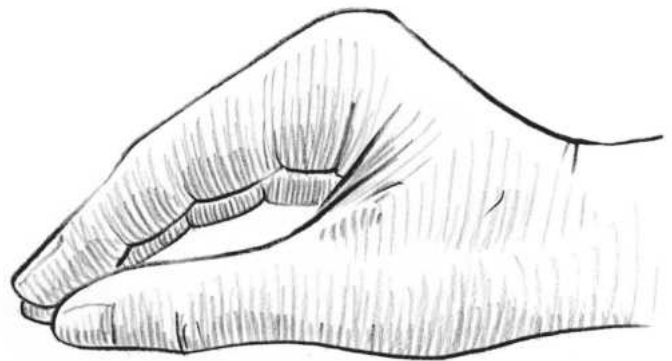
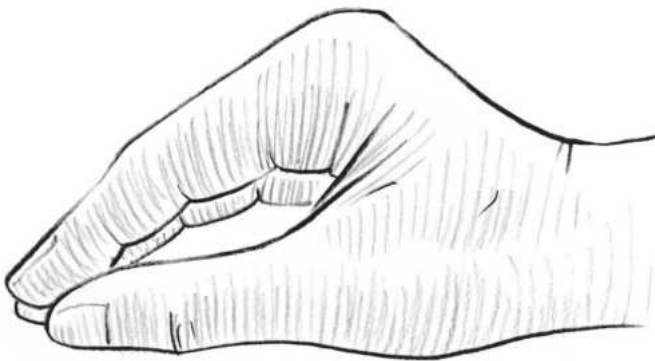
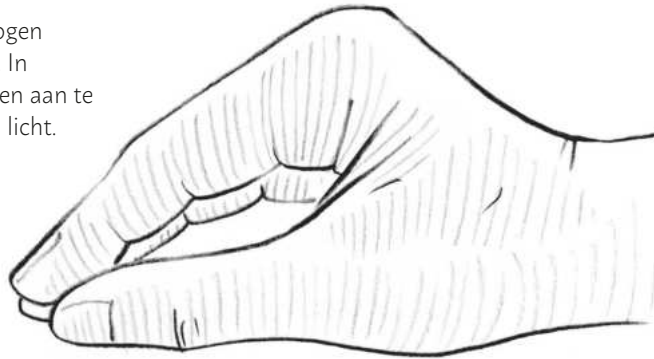

JE TEKENING AFMAKEN MET POTLOOD

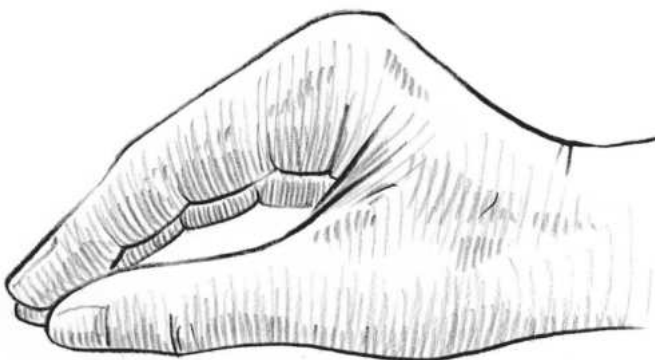
De lijn kan de vorm volgen van het volume dat hij insluit. Door schaduw aan te brengen wordt het volume geaccentueerd en worden de gebogen lijnen benadrukt. Je kan de lijnen over elkaar heen tekenen en de lengte ervan variëren, maar je kan ze ook donkerder maken door minder of meer druk uit te oefenen.

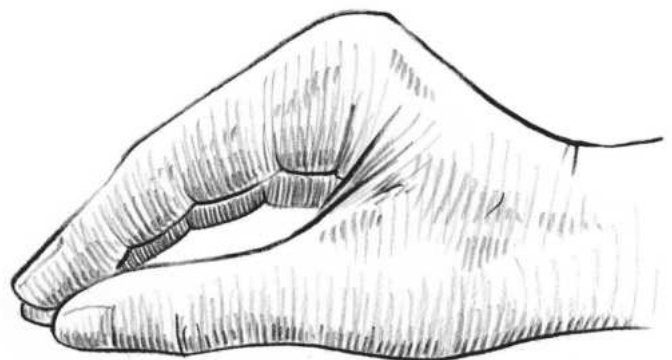
Je begint met lange, gebogen lijnen met tussenruimtes. In plaats van schaduwpartijen aan te brengen laat je gedeelten licht.

Voeg geleidelijk kortere lijnen toe in de donkerste gebieden en volg daarbij dezelfde rondingen.

Breng nieuwe schaduwpartijen aan.

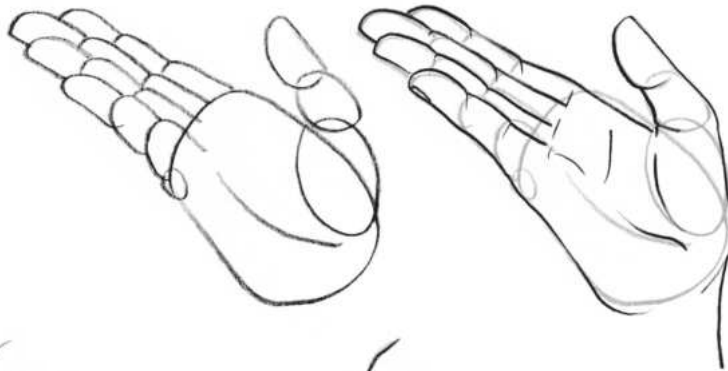
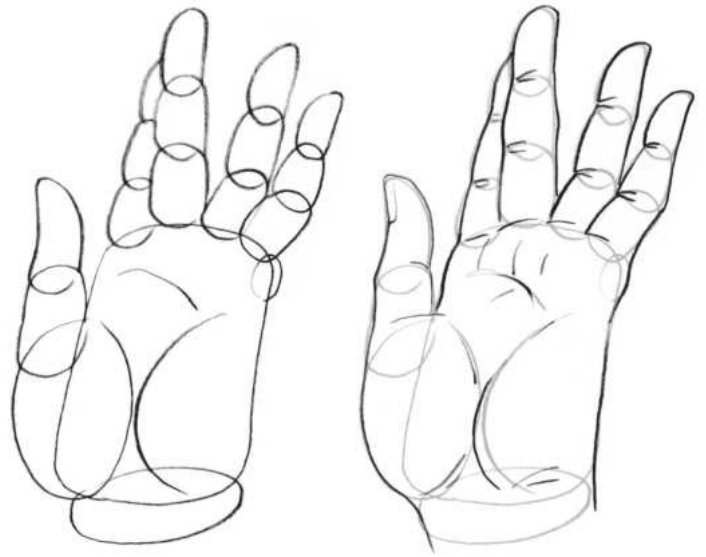

Eindig met het heel donker maken van bepaalde gebieden met heel kleine lijntjes.

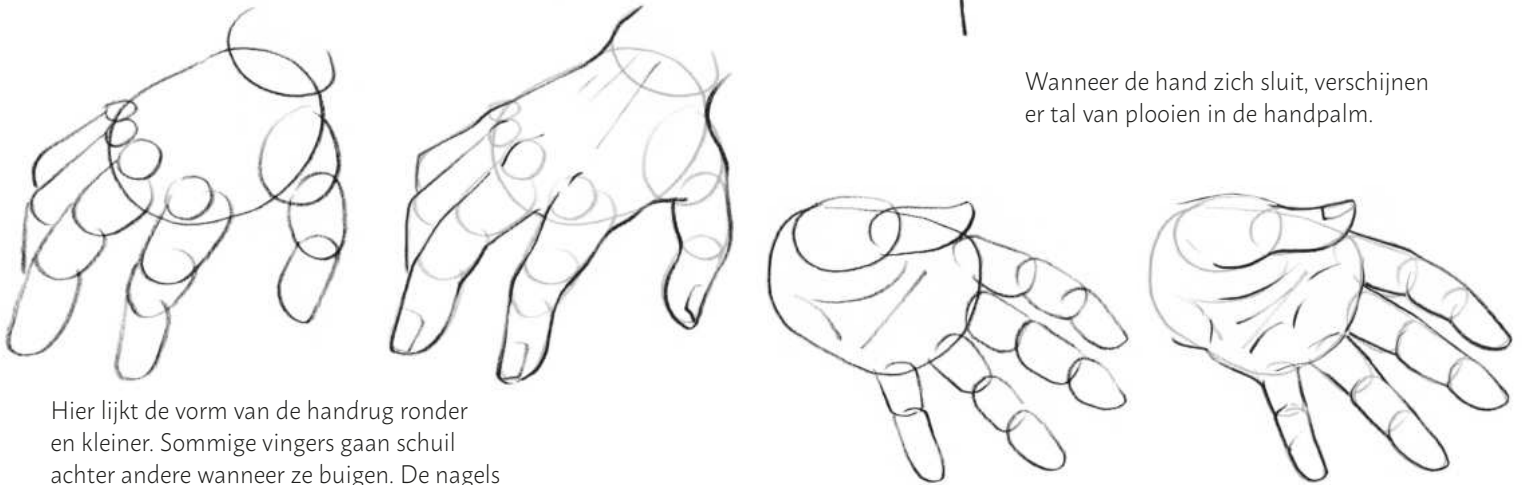
DE HAND VAN DRIEKWART GEZIEN

Van driekwart gezien verandert de handpalm van vorm. De dikte van de vingers blijft echter hetzelfde en deze overlappen elkaar in mindere of meerdere mate, afhankelijk van hun stand.

De handpalm lijkt langgerechter. Het platte gedeelte aan de bovenkant van de vingertoppen wordt zichtbaar, maar de nagels zijn dat niet, behalve die van de duim, die je van opzij ziet. Zonder de komvorm van de handpalm wordt een nieuw gedeelte zichtbaarder, naast het ovaal dat de duimbasis vormt.

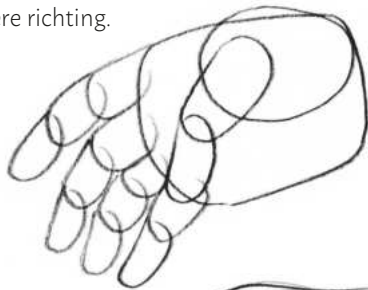

In deze stand zijn de vingernagels bijna zichtbaar, maar is de duimnagel verdwenen.

Wanneer de hand zich sluit, verschijnen er tal van plooiën in de handpalm.

Hier lijkt de vorm van de handrug ronder en kleiner. Sommige vingers gaan schuil achter andere wanneer ze buigen. De nagels hebben allemaal een andere richting.

Als de duim naar de handpalm toe wordt gebogen, trekt hij aan het ovaal van de duimbasis, dat daardoor ronder wordt.

Hier is de handpalm aan de basis van de vingers een beetje zichtbaar. De vingers komen dan een beetje meer aan de bovenkant van de handpalmvorm te zitten.

